

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Baconi Baronis de Verulamio, Vice-Comitis S.
Albani, Summi Angliæ Cancellarii, Opera omnia, Quæ
extant: Philosophica, Moralia, Politica, Historica ...**

Bacon, Francis

Francofvrti ad Moenvm, 1665

LIII. De Honore & Existimatione.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10497643-5

LII.
DE VANA GLORIA.

Eleganter quidem *Aesopus*: *Musca sedens super radium rose curru, ita secum: Quantum pulverem moveo!* Similiter existunt quidam futiles & vani, qui, cum aliquid vel sponte procedit, vel manu potentiore cietur, si modo ipsi vel minimam rei partem attigerint, continuo putant se machinam totam vertere. *Gloriosi* semper *Factiosi*; Etenim nulla ostentatio sine comparatione sui est. Quin & violenti ut sint, necesse est, ut quae verbis jactitantur, revera praestent. Neque taciturni omnino esse possunt; ideoque opere, ut plurimum destituuntur, sicut *Gallis* in Proverbium abiit: *Beaucoup de bruit, peu de fruit: Strepitus multum, fructus parum*. Attamen, sine controversia, hujusmodi ingenii, in Civilibus, aliquando uti prodest. Si fama excitanda sit, vel opinio late spargenda, sive virtutis, sive potentiae, istiusmodi homines *Buccinatores* egregii sunt. Rursus, sicut prudenter notat *Livius*, circa *Tractatus Antiochi & Aetolorum: Mendacia reciproca, & ex utraque parte, quandoque magno usus esse possunt*: Veluti, cum quis inter *Principes* duos negotietur, ut eos, ad bellum indicendum, *Principi* tertio concitet; atque hoc ut efficiat, unius copias apud alterum, supra modum, & veritatem, vicissim attollat. Quin & hoc fit quandoque, ut qui inter privatos tractet, apud utrunque existimationem suam augeat, artificiose insinuando, se apud alterutrum plus posse, quam revera potest. Atque in his, & hujusmodi, haud raro accidit, ut aliquid ex nihilo producat: *Mendacia* enim opinionem ingenerare sufficiunt; *Opinio* autem rem & substantiam progignit. In *Ducibus*, & *Viris* militaribus, *gloriosum* esse, non inutile est; sicut enim ferrum acuit ferrum, ita per *gloriam* hanc animi invicem acuntur, & excitantur. Insuper, in actionibus magnis, quae sumptibus, & periculo privatorum, suscipiuntur, ingenia jactabunda vivacius negotia impellunt; Qui enim ingenio sobrio sunt, & solido, plus habent faburræ, quam veli. Rursus in existimatione doctrinæ & literarum cujuscumque, non volitabit *Fama* illius per ora virum, neque bene alata erit, sine plumis aliquibus ostentationis. *Qui de contemnenda gloria libros scribunt, nomen suum inscribunt*; inquit ille. *Socrates, Aristoteles, Galenus*, (magna nomina,) ingenio jactabundo erant. Certe *Gloria vana*, ad propagandam & perpetuandam memoriam, magnopere juvat: neque *Virtus* ipsa, tantum humanæ naturæ debet, propter nominis sui celebrationem, quantum *sibi ipsi*. *Fama* siquidem *Ciceronis, Seneca, Plinii Secundi*, ad hunc usque diem vix durasset, aut saltem non tam vegeta, nisi conjuncta fuisset cum aliqua *Vanitate & lactantia*, in se ipsis. *Lactantia* enim, instar vernicis videtur esse, quæ ligna non solum splendere facit, verum etiam durare: Atqui, dum hæc de *vana gloria* dissero, minime eam qualitate intelligo, quam attribuit *Tacitus Muciano*: *Omnium, quæ dixerat, feceratque, arte quadam ostentator*: Hæc enim ex vanitate neutquam procedit, sed ex arte, & prudentia, cum magnanimitate quadam conjuncta: & in aliquibus hominibus, qui natura veluti comparati ad eam sunt, res est, non solum decora, sed & gratiosa. Excultationes enim decora, concessionem tempestivæ, quin & modestia ipsa

bene temperata, nihil aliud sunt, quam *Ostentationis* artes. Neque inter artes hæc reperitur aliqua felicior, quam illa, de qua loquitur *Plinius Secundus*; Hoc est, *Liberaliter & copiose id in aliis laudare*, in quo ipse emineas. Nam ad hunc modum ille ingeniose satis: *In alio laudando, tibi ipsi ministras: si enim quem laudas, aut superior tibi est, aut inferior; Si inferior, & tamen laudandus, tu multo magis; Si superior, neque jure laudandus, tu multo minus*. *Gloriosi* prudentibus derisui sunt; stultis admirationi; parafitis prædæ & efcæ; sibi ipsis, & *gloria vana*, mancipia.

LIII.
DE HONORE ET EXISTIMATIONE.

Honoris & Existimationis, vera, & jure optimo, acquisitio, ea est; Ut quis virtutes, & facultates suas, dextre & absque detrimento, revelet. Nonnulli enim in actionibus suis *Proci Fama* sunt, & veluti venatores: Quod genus hominum, sermonibus plerumque celebratur, sed interiorem animi reverentiam vix assequitur. Alii contra, virtutem suam, inter monstrandum, obscurant; Ex quo fit, ut opinione minores sint, quam merita ipsorum postulant. Si quis rem suscipiat, simulque perficiat, quæ prius intentata fuerat; aut tentata quidem, sed deserta; aut ad exitum forsitan perducta, sed minus commode, & feliciter, is *honorem* adipiscetur majorem, quam si quid perfecisset gravioris sane difficultatis & momenti, sed in quo alterius tantum vestigia, & non ultra premeret. Si quis actiones suas ita inter se committat, & contemporet, ut in aliquibus earum, singulis factionibus, vel populi combinationibus, satisfaciat, Harmonia erit tanto perfectior. *Honoris* sui minime frugalis dispensator est, qui rem quamvis suscipit, in qua de decori, plus fuerit, votis excidere, quam obtinuisse, *honoris*. *Honor*, qui comparativus est, & alium prægravat, reflexionem habet maxime vividam; instar *Adamantis*, aut *Carbunculi*, cum angulis multiplicibus secti. Itaque, enixe hoc agas, ut *Competitores* tuos, si modo possis, etiam in iis, in quibus ipsi summe gloriantur, superes. *Servi*, & amici familiares, prudentes modo sint & cauti, *existimationi* cujuscumque non modicum profunt: Ita *Quint. Cicero*: *Omnis fama à domesticis emanat*. *Invidia*, quæ *honoris* veluti tinea & teredo est, optime extinguitur, si quis id sibi præstiturere videatur, ut meritum potius ambiat, quam famam; & successus suos prosperos, magis providentiæ *Divinæ* & felicitati cuidam tribuat, quam artibus & virtutibus propriis.

Gradus Honoris Imperialis sic vere & optime ordinantur. Primo loco statuendi, *Conditores Imperiorum*, quales fuerunt *Romulus, Cyrus, Iulius Cæsar, Ottomannus, Ismael*. Seeundo loco, *Legumlatores*, qui etiam vocabantur *Conditores Secundi*, aut *Perpetui Principes*; quoniam Legibus suis, etiam post mortem, Imperia administrant: quales fuerunt *Lycurgus, Solon, Justinianus, Eadgarus, Alphonsus Castilianus*, cognomine *Sapiens*, qui *Septem Partiones* edidit. Tertio loco *Liberatores*, vel *Servatores Patriarum suarum*, qui bellis intestinis diutinis finem imposuerunt, aut patrias à servitute alienigenarum vel tyrannorum liberarunt: veluti, *Augustus Cæsar, Vespasianus, Aurelianus, Theodoricus, Henricus Septimus Rex Angliæ, Henricus*

ricus *Quartus Rex Galie*. Quarto loco, *Propagatores*, sive *Propugnatores Imperii*; qui bellis honorificis fines Imperii protulerunt; vel defensione strenua & nobili invaloribus restiterunt. Ultimo loco, *Patres Patriæ*; qui iuste imperant, & temporibus felicibus, quamdiu vivunt, Cives suos beant. In his ultimis duobus exemplis non adduco, quandoquidem tanto numero sint. *Honorum*, qui *Subditis* competere possunt, *gradus* hi sunt. Primo *Statuendi Principes* curarum; ii nimirum, quorum humeris præcipuum pondus rerum suarum *Principes* imponunt: Vulgo appellamus *Manus Regum dexteræ*. Secundo, *Duces belli*; *Regum* suorum intelligo *Locum tenentes*; qui operam eis egregiam in bellis præstant. Tertio, *Gratiosi*: eos volo qui non ultra hoc potentes sunt, quam ut *Principibus* solatio sint, & *Populo* innoxii. Quarto, *Negotiis pares*: qui magnos sub *Principibus* gerunt *Magistratus*: in quibus iuste & prudenter versantur. Est & genus quoddam *Honoris*, quod raro contingit; & tamē inter maximos reponi meretur: Hic est eorum, qui se morti & periculis devoent, & sacrificant, propter bonum patriæ: Quod fecerunt *Marcus Regulus*, & duo *Dacii*.

LIV.

DE OFFICIO JUDICIS.

Meminisse debent *Judices*, esse Muneris sui, *Ius dicere*, non autē *Ius dare*: Leges inquam interpretari, non condere. Aliter, deveniet eorum auctoritas simile quiddam auctoritati illi, quam sibi vendicat *Ecclesia Romana*: quæ prætextu *Interpretationis Scripturarum*, etiam addit aliquid quandoque, & immutat; & pronunciat, quod non invenit; atque specie *Antiquitatis*, introducit *Novitatem*. *Judicem* oportet esse, potius eruditum, quam ingeniosum; venerabilem, quam gratiosum; magisq; deliberativum, quam confidentem. Ante omnia integritas *Judicium* quasi portio est, virtusque propria. *Maledictus sit* (inquit *Lex*) *qui terminum terre movet antiquum*. Sane qui lapidem, fines distinguentem, transponit, culpa non caret: Verum *Judex* injustus ille est, qui præcipue *Terminos* immutat, cum de terris & rerum proprietate inquam fert sententiam. Una certe iniqua sententia plus nocet, quam exempla plurima. Hæc enim rivulos tantum inficiunt; illa autem fontes. Ita ait *Salomon*: *Fons turbatus, & vena corrupta est justus cadens, in causa sua, coram adversario*. Officium *Judicis* relationem habere possit, partim ad *Litigantes*: partim ad *Advocatos*; partim ad *Scribas* & *Ministros Justitiæ* subitus: partim ad *Principem* vel *Statum* supra.

Primo quantum ad *Causas* & *Litigantes*: *Sunt* (inquit *Scriptura*) *qui iudiciū vertunt in absinthiū*: *Sunt* etiam certe, qui illud vertunt in *acerum*. Injustitia enim illud reddit *amarum*: *mora acidum*. *Judex* strenuus hoc præcipue agit, ut vim & dolum compestat; quorum vis magis perniciofa est, quāto apertior, dolus quanto tectior & occultior. Adde etiam *Lites* contentiosas; quæ evomi debēt, ut *crapula Curiarum*. *Judicem* decet viam parare ad justam sententiam, qualem *Deus* parat; *valles exaltando*; *colles deprimendo*. Eodem modo, quando ex alterutra parte videt *Judex* manum elatam, veluti in prosecutione importuna, captionibus malitiosis, combinationibus patrocinio potentum, *Advocatorum* disparitate, & similibus; tum elucescit

virtus *Judicis* in æquandis iis quæ sunt in æqualia; ut *Judicium* suum veluti in arena plana fundare possit. *Qui fortiter emungit, elicit sanguinem*: Cumque torcular vini premitur fortius, vinum prodit acerbum, acinum sapiens. Itaque caveant sibi *Judices* ab interpretationibus *Legum* duris, & illationibus alte petitis. Neque enim peior est tortura, quam tortura *Legum*. Præcipue in *Legibus pœnals* curæ iis esse debet, ne, quæ in terrorem latæ sunt, vertantur in rigorem: neve in *Populum* superinducant imbreis illum, de quo *Scriptura*: *Pluet super eos laqueos*. Etenim *Leges pœnals*, si severe executioni demandentur, sunt similes *imbri laqueorum*, cadenti super *Populum*. Itaque hujusmodi *Leges*, si vel dormiverint diū, vel temporibus prudentibus minus quadrent, à *Judicibus* prudentibus, in executione earum, reprimantur:

Judicis officium est, ut res, ita tempora rerum, &c.

In *Causis* capitalibus, decet *Judices* (quantum *Lex* permittit) in *Judicio* meminisse misericordiam; & cum severitate *Exemplum*, cum pietate *Personam* intueri.

Quantum ad *Advocatos* qui *Causas* agunt; *Patientia*, & *Gravitas*, ut *Causis* audiendis, *Iustitiæ* est pars essentialis, & *Judex* nimium interloquens minime est *Cymbalum bene-sonans*. Non laudi est *Judici*, si primus aliquid in *Causa* inveniat, & arripiat, quod ab *Advocatis*, suo tempore, melius audire potuisset: aut acumen ostentet in probationibus vel *Advocatorum* Perorationibus nimis cito interrumpendis; aut anticipet informationes *Quæstionibus*, licet ad rem pertinentibus. *Judicis* partes in audiendo sunt quatuor: *Probationum* seriem ordinare; *Advocatorum*, & *testium*, prolixitatem, repetitionem, aut sermones extra rem moderari; *Eorum*, quæ allegata sunt, medullam, & quæ majoris momenti sunt, recapitulare, seligere, & inter se componere; Et demum *Sententiam* ferre. Quicquid ultra hæc est, nimium est; & oritur aut à *gloriola* & loquendi aviditate; aut ab audiendi impatientia; aut à memoria debilitate; aut à defectu attentionis sedata, & æquabilis. Sæpè numero mirum est visum, quantum *Advocatorum* audacia apud *Judices* valeat; ubi contra, *Judices*, ad imitationem *Dei*, (in cuius *Tribunali* sedent,) *superbos comprimeres*, & *humiles erigere*, debent. Sed etiam magis mirum est, *Judices* *Advocatis* quibusdam præ cæteris immoderate & aperte favere: Quod necesse est ut merces *Advocatorum* augeat & multiplicet, atque simul suspicionem corruptionis & obliqui ad *Judices* aditus inducat. Debetur *Advocato* à *Judice* laus aliqua, & commendatio, cum *Causæ* bene aguntur, & tractantur; præsertim, si *Causa* sua cadat: Hoc enim apud *Clientem* existimationem *Advocati* sui tuetur, & simul opinionem ejus de *Causa* sua prostermit. Debetur etiam *Reipublicæ*, reprehensio *Advocatorum* moderata, ubi callida nimis præstant consilia, aut supina apparet negligentia, aut levis informatio, aut indecora importunitas, aut impudens defensio. *Advocatus* autem illud tribuat *Judici*, ne illi obstrepat, aut se rursus in *Causam* agendam callide insinuet, postquam *Judex* de re pronunciataverit. E contrario autem, *Judex* se *Causæ* mediæ, & nullatenus peroratæ, non ingerat; nec *Clienti* occasionem